

TYPY ZACHOWAŃ OSZCZĘDNOŚCIOWYCH OSÓB MŁODYCH W GRUZJI NA PRZYKŁADZIE MIESZKAŃCÓW TBILISI

Paulina Anioła-Mikołajczak¹, Joanna Chudzian², Larisa Pataraiia³

¹Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

²Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

³Iliia State University, Business School, Tbilisi, Gruzja

Abstrakt. Celem niniejszej pracy było wyodrębnienie typów zachowań oszczędnościowych młodych Gruzynów – mieszkańców Tbilisi. Cel został zrealizowany z wykorzystaniem danych pierwotnych pochodzących z badań ankietowych prowadzonych w Gruzji. Za pomocą analizy skupień wyróżniono trzy typy zachowań istotnie różniące się między sobą strategiami w zakresie podejścia do oszczędności. Badania wykazały, że wśród młodych mieszkańców Gruzji dominuje typ ceniący bezpieczeństwo, lokujący swoje oszczędności w produkty o małym stopniu ryzyka, takie jak: depozyty bankowe w krajowej walucie, gotówka i polisy ubezpieczeniowe.

Słowa kluczowe: oszczędzanie, zachowania oszczędnościowe, analiza skupień

WSTĘP

Zachowania finansowe stanowią jeden z podstawowych elementów zachowań konsumenta. W ramach zachowań finansowych można wyodrębnić zachowania związane z zadłużaniem się i z oszczędzaniem. Punkt wyjścia w analizach zachowań finansowych stanowią teorie dochodowe Keynesa [1936] i Friedmana [1957] oraz teoria cyklu życia [Modigliani i Brumberg 1954]. Według hipotezy dochodu absolutnego [Keynes 1936], poziom konsumpcji jest uzależniony od dochodu bieżącego. Teoria dochodu permanentnego [Friedman 1957] zakłada z kolei, że wydatki konsumpcyjne gospodarstw

domowych są uzależnione nie tyle od dochodu bieżącego, ile od dochodu permanentnego, tj. przeciętnego dochodu uzyskiwanego w ciągu całego życia. Z tą teorią bezpośrednio związana jest teoria cyklu życia, według której wyróżnia się dwa okresy: okres pracy, kiedy jednostki gromadzą bogactwo, oraz okres emerytury, kiedy mogą skorzystać ze zakumulowanego w czasie pracy bogactwa, co pozwala na utrzymanie określonego standardu życia nawet w okresie niższych dochodów [Dirschmid i Glatzer 2004, Wildowicz 2006].

Oszczędności są jednym z podstawowych źródeł wzrostu gospodarczego [Wildowicz 2006, Wójcik 2007, Ang 2009, Misztal 2011], co zostało potwierdzone przez wyniki wielu badań [Bebczuk 2000, Alguacil i in. 2004, Singh 2009]. Tak znacząca rola oszczędności w gospodarce sprawia, że tematyka oszczędności stała się przedmiotem zainteresowania wielu badaczy.

W Gruzji badania dotyczące zachowań oszczędnościowych są wciąż nieliczne, co skłoniło autorki do podjęcia tej tematyki. Z niewielu analiz rynku¹ wynika, że zaledwie 23% Gruzynów utożsamia siebie jako osoby oszczędzające. W stolicy kraju, Tbilisi, odsetek ten jest jeszcze mniejszy i wynosi 16%. Badania te wskazują także, że autoidentyfikacja nie idzie w parze z realnymi zachowaniami oszczędnościowymi. Realnie oszczędności posiada zaledwie 16% populacji Gruzji. Odsetek oszczędzających w stolicy jest jednak znacząco większy. Oszczędności posiada aż co czwarty mieszkaniec Tbilisi, na co przekładać się mogą wyższe zarobki mieszkańców stolicy. Wyższy odsetek realnie oszczędzających niż identyfikujących się jako oszczędzający można tłumaczyć niesatysfakcjonującym poziomem zgromadzonych oszczędności, które nie pozwalają uznawać siebie za osobę oszczędzającą. Dodatkowo większość populacji (badania miały charakter reprezentatywny) upatruje niskie zarobki, brak systematyczności i nieprzewidziane wydatki badanych oraz ich krewnych jako główne powody braku oszczędności [Act research 2011, Tushishvili 2011].

Celem niniejszego opracowania jest wyodrębnienie typów zachowań oszczędnościowych młodych Gruzynów – mieszkańców Tbilisi. Dane wykorzystane w pracy pochodzą z własnych badań ankietowych przeprowadzonych przez autorki w ramach międzynarodowego projektu badawczego realizowanego w Gruzji². Wybór Gruzji podyktowany był przesłankami, iż dynamiczny rozwój kraju³ sprzyja zmianom w zakresie zachowań ludności, w tym zachowań finansowych.

MATERIAŁ ŹRÓDŁOWY I METODY BADAWCZE

Wykorzystany w pracy materiał badawczy stanowią dane pierwotne pochodzące z badania przeprowadzonego w maju 2014 roku w Tbilisi. Badanie miało charakter ankietowy. Respondenci wypełniali kwestionariusz badawczy, który składał się z trzech

¹ Przeprowadzonych przez *Act research* dla *Savings Banks Foundation for International Cooperation* w 2011 roku w Gruzji.

² Projekt był realizowany w Ilia State University w Tbilisi, w kwietniu i maju 2014 roku, we współpracy ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu. Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską.

³ Gruzja w 2011 roku została uznana przez Bank Światowy za *Worlds Top Reformer* – najszybciej reformujący się kraj świata [Doing... 2011].

grup pytań. Pytania o posiadanie oszczędności oraz ich wartość w relacji do osiągniętych dochodów posłużyły do oceny charakterystyki zachowań finansowych, a pytania dotyczące korzystania z poszczególnych produktów oszczędnościowych, do identyfikacji strategii oszczędnościowych na podstawie preferowanych składników portfela oszczędnościowego. Trzecią część stanowiła metryczka.

W badaniu zastosowano losowy dobór próby określając wcześniej kryteria filtrujące w postaci: miejsca zamieszkania (stolica kraju – Tbilisi) i wieku osób respondentów (w przedziale 18-35 lat). Do badania wybrano ludzi młodych ze względu na specyficzną sytuację polityczno-społeczną kraju. Biorąc pod uwagę skomplikowane relacje Gruzji z Rosją (a wcześniej Związkiem Radzieckim), zachowania osób dorosłych i młodych (w tym zachowania finansowe) zdecydowanie różnią się od siebie. Inny w tym kontekście jest poziom zaufania obu grup do instytucji finansowych oraz walut, a także inna rzeczywistość rynkowa (Gruzja jest młodą gospodarką rynkową) i związana z nią dynamika rynku pracy. Z tego względu przyjęcie w badaniu jednej tylko z grup, ogranicza wpływ czynników polityczno-społecznych na decyzje finansowe. Z kolei wybór lokalizacji był podyktowany znacznymi różnicami w poziomie dochodów w stolicy kraju i poza nią, a także inny jest dostęp do różnych form oszczędzania (m.in. odległość od instytucji finansowych czy dostęp do Internetu). Jak wynika z danych Geostatu [www.geostat.ge], średnie dochody w przeliczeniu na gospodarstwo domowe na obszarach wiejskich wynosiły 795 GEL, w miastach natomiast były ponad 20% wyższe i wyniosły 980 GEL (dane za 2013 rok). Z uwagi na cel artykułu, którym była identyfikacja typów strategii osób już oszczędzających, kryterium to miało duże znaczenie.

Badaniem zostało objętych 450 młodych Gruzinów, mieszkańców stolicy, w wieku 18-34 lat, jednak po oczyszczeniu wyników z kwestionariuszy (usunięto kwestionariusze niepełne, nierzetelnie wypełnione lub o zbyt krótkim czasie wypełnienia) całkowita liczba ankiet, która została zakwalifikowana do badania, wyniosła 318. Szczegółowa charakterystyka próby badawczej została przedstawiona w tabeli 1.

Jak można zauważyć, próbę badawczą stanowili w większości mężczyźni stanu wolnego w wieku 25-34 lat, z wykształceniem wyższym magisterskim lub licencjackim, którzy byli pracownikami sektora prywatnego lub publicznego.

Badanych poproszono również o wskazanie poziomu zarobków. Średnie miesięczne dochody analizowanych gospodarstw domowych wynosiły 2466,01 GEL (gruzińskich lari), a w przeliczeniu na jednego mieszkańca – 996,25 GEL. Dane Urzędu Statystycznego w Gruzji na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia bardzo dynamicznie rosły – z poziomu 300 GEL w 2003 roku do poziomu prawie 900 GEL w 2013 roku. Dochody analizowanych gospodarstwach młodych mieszkańców Tbilisi były więc znacząco wyższe niż średnie dochody w kraju, na co może wpływać młody wiek, wysokie wykształcenie respondentów, a także fakt, że są mieszkańcami stolicy kraju. W związku z tym, że celem badania była identyfikacja typów oszczędzania, rozbieżności te nie miały wpływu na znaczenie wyników empirycznych.

Do realizacji założonych celów w pracy zastosowano metody statystyki opisowej oraz analizę skupień. Analiza skupień metodą k-średnich jest wielowymiarową metodą grupowania pojedynczych elementów, za pomocą której zostaje ustalonych k skupień o możliwie jak największym powiązaniu obiektów z obiektami należącymi do tej samej grupy, a jak najmniejszym z obiektami z pozostałych grup [Koronacki i Ćwik 2005]. Celem tej metody jest wyodrębnienie homogenicznych grup, przy minimalizacji zmien-

Tabela 1. Charakterystyka próby badawczej (%)*
 Table 1. Characteristics of the sample (average values or %)*

Wyszczególnienie – Specification	Liczba Number	%
Płeć – Sex		
kobieta – woman	95	30
mężczyzna – man	233	70
Wiek – Age		
18-24	108	34
25-34	210	66
Poziom wykształcenia – Education level		
wyższe na poziomie magisterskim – master degree	155	49
wyższe na poziomie licencjackim – bachelor degree	140	44
średnie lub niższe – middle or lower	20	6
inne – other	3	1
Aktywność zawodowa – Professional activity		
uczniowie i studenci – pupils and students	39	12
pracownicy sektora prywatnego i publicznego – staff of private or public sector	245	77
bezrobotni – unemployed	23	7
inne – other	11	3
Stan cywilny – Marital status		
stanu wolnego – singiel	187	59
żonaty/zamężna – married	115	36
rozwiedziony/a – divorced	14	4
wdowiec/wdowa – widow	2	1
Typ biologiczny rodziny – Biological type of family		
osoby stanu wolnego – single non-familial	161	51
małżeństwo bez dzieci – marriage without children	34	11
małżeństwo z jednym dzieckiem – married couple with child	51	16
małżeństwo z dwojgiem dzieci – married couple with two children	35	11
małżeństwo z trojgiem i więcej dzieci – married couple with three or more children	14	4
gospodarstwo wielorodzinne – multifamily	16	5
związek nieformalny – shared nonfamilial	7	2

*Cechy demograficzne dotyczą głowy gospodarstwa domowego.

Źródło: badania własne.

*Demographic characteristics concerns the head of household.

Source: own research.

ności wewnątrz skupień oraz maksymalizacji zmienności pomiędzy poszczególnymi skupieniami [Stanisz 2007], które pozwolą na opisanie typów zachowań w ramach badanego zjawiska.

CHARAKTERYSTYKA ZACHOWAŃ OSZCZĘDŃCOWYCH MŁODYCH MIESZKAŃCÓW TBLISI

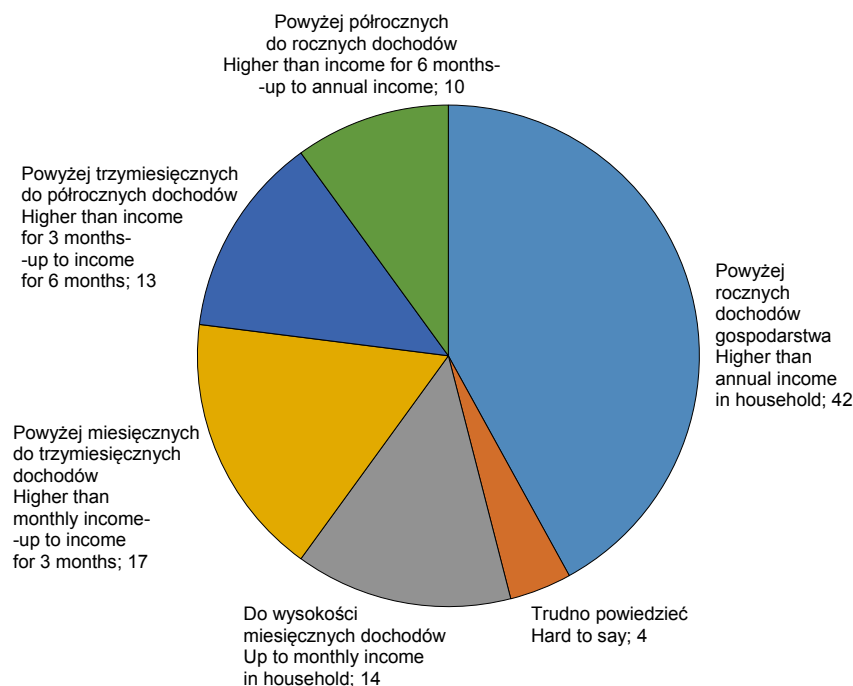
Jednym z podstawowych kryteriów analitycznych stosowanych w badaniach dotyczących zachowań finansowych w aspekcie oszczędzania jest skłonność do oszczędzania. W pracy za wskaźnik ten przyjęto umownie odsetek młodych mieszkańców Tbilisi posiadających oszczędności. Jak wskazują wyniki badań (rys. 1), zaledwie co trzeci młody Gruzin mieszkający w stolicy (36%) deklaruje posiadanie jakichkolwiek oszczędności.

Rys. 1. Skłonność do oszczędzania młodych Gruzinów zamieszkujących Tbilisi
Skłonność do oszczędzania jest mierzona odsetkiem osób deklarujących posiadanie oszczędności.
Źródło: badania własne.

Fig. 1. Propensity to save of young Georgians living in Tbilisi
Propensity to save is measured by the percentage of people who have savings.
Source: own research.

Należy jednak zwrócić uwagę na to, że w tej nielicznej grupie oszczędzających młodych mieszkańców stolicy Gruzji, zamieszkujących stolicę, wartość zgromadzonych oszczędności w relacji do uzyskiwanych dochodów jest stosunkowo wysoka (rys. 2). Ponad 40% osób oszczędzających zgromadziło oszczędności przekraczające roczne

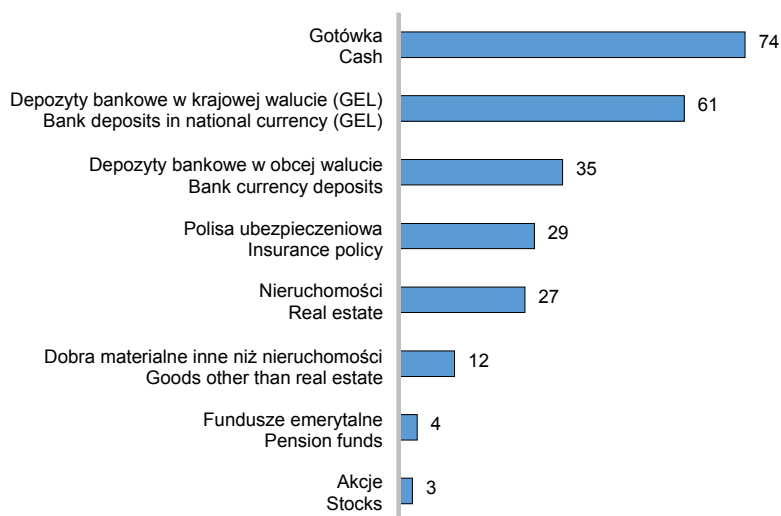
Rys. 2. Wartość oszczędności posiadanych przez młodych Gruzinów mieszkających w Tbilisi w relacji do dochodów ich gospodarstw domowych
Źródło: badania własne.

Fig. 2. Value of young Georgians' savings in relations to their households income
Source: own research.

dochody, a oszczędności niespełna 1/3 respondentów nie przekraczały wartości trzymiesięcznych dochodów.

Portfel oszczędnościowy młodych Gruzinów zamieszkujących stolicę jest zdominowany przez gotówkę. Taką formę oszczędzania deklaruje trzech na czterech oszczędzających (rys. 3). Niewiele mniejszy odsetek (61%) swoje oszczędności przechowuje w banku w narodowej walucie. Co trzeci respondent deponował swoje oszczędności w banku w obcej walucie, a prawie 30% inwestuje w polisy ubezpieczeniowe i nieruchomości. Najmniej popularne wśród młodych Gruzinów są fundusze emerytalne oraz akcje – z tych produktów oszczędnościowych korzysta odpowiednio 4% i 3% respondentów.

Dominacja gotówki w portfelach oszczędnościowych młodych mieszkańców Tbilisi może wynikać z małej ufności do instytucji bankowych i ich produktów, która ma swoje podłoże historyczne. Po rozpadzie byłego Związku Radzieckiego i uzyskaniu niepodległości przez Gruzję, część środków zgromadzonych w bankach państwowych zniknęła i ludzie stracili swoje oszczędności [Tushishvili 2011]. Ponadto, na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku, wiele banków zachęcało Gruzinów wysokim oprocentowaniem lokat. Z powodu nieuczciwych praktyk banków część ludności po raz kolejny utraciła swoje oszczędności. Nieufność do instytucji bankowych przekłada się

Rys. 3. Składniki portfela oszczędnościowego młodych Gruzynów zamieszkujących Tbilisi (% osób posiadający dany produkt oszczędnościowy)
Źródło: badania własne.

Fig. 3. Composition of young Tbilisi Georgians saving portfolio (% of people who have given saving product)
Source: own research.

na przechowywaniu gotówki w domu. Kolejnym powodem dominacji gotówki w *portfolio* oszczędnościowym młodych Gruzynów jest fakt, że rynki finansowe w Gruzji są wciąż bardzo słabo rozwinięte, a poziom edukacji finansowej społeczeństwa jest bardzo niski [Chikvadze 2013].

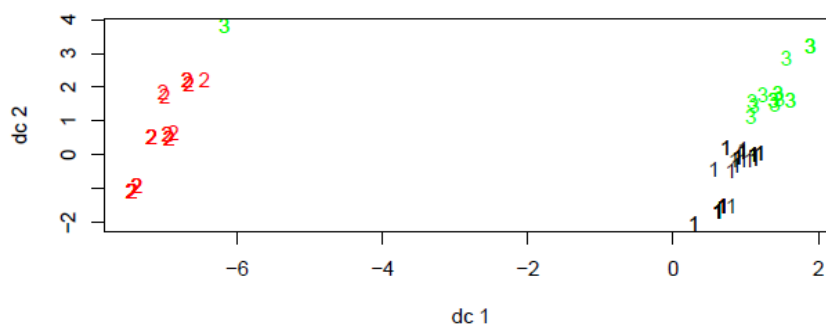
KLASYFIKACJA ZACHOWAŃ OSZCZĘDNOŚCIOWYCH MŁODYCH MIESZKAŃCÓW TBILISI

Zachowania konsumentów, w tym zachowania finansowe, kształtowane przez szereg czynników, są bardzo zróżnicowane i charakteryzują się dużą dynamiką [Zachowania... 2000]. Do najważniejszych uwarunkowań zachowań konsumentów na rynku finansowym można zaliczyć uwarunkowania: makroekonomiczne, społeczno-demograficzne, technologiczne, infrastrukturalno-podażowe i polityczno-prawne [Smyczek 2007]. W oparciu m.in. o te uwarunkowania są opracowywane modele zachowań konsumentów umożliwiające wyodrębnienie i opisanie poszczególnych typów zachowań, tak aby uwidocznic to zróżnicowanie oraz wyeksponować najbardziej charakterystyczne cechy poszczególnych typów.

W celu identyfikacji typów strategii oszczędnościowych reprezentowanych przez młodych mieszkańców Tbilisi, została zbadana kompozycja ich portfela oszczędnościowego. Do wyodrębnienia typów strategii i oceny, czy badani naturalnie dzielą się na grupy o podobnych preferencjach w zakresie zachowań oszczędnościowych, dokonano

grupowania wielowymiarowego (analizy skupień) metodą k-średnich dla $k = 3$. W grupowaniu określono kryterium segmentacji, które stanowiły poszczególne składniki portfela oszczędnościowego przedstawione na rysunku 3.

Na rysunku 4 przedstawiono względne położenie trzech skupień będących wynikiem opisanego powyżej procesu grupowania. Osie X i Y wykresu odpowiadają kierunkom wyznaczonym przez wektory związane z pierwszą i drugą wartością własną (zmiennymi kanonicznymi), wynikającymi z dekompozycji na koordynaty dyskryminujące [Seber 1984]. Dekompozycja ta odpowiada w przybliżeniu wyznaczeniu kierunków największej wariancji danych, wzajemnie prostopadłych. Poszczególne obserwacje należące do różnych skupień zostały wyróżnione innymi cyframi i kolorami. Jak widać, tylko jedna z obserwacji – należąca do skupienia nr 3 – stanowi element odstający.

Rys. 4. Grupowanie za pomocą analizy skupień
Źródło: badania własne.

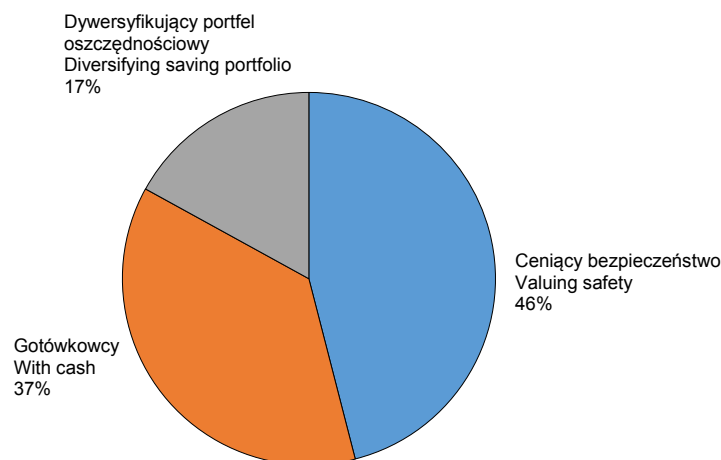
Fig. 4. Clustering by cluster analysis
Source: own research.

W wyniku grupowania wyodrębniono trzy typy istotnie różniących się od siebie strategii oszczędnościowych młodych mieszkańców Gruzji (rys. 4):

1. „Gotówkowcy”,
2. „Ceniący bezpieczeństwo”,
3. „Dywersyfikujący portfel oszczędnościowy”.

Ostateczny wybór trzech skupień był poprzedzony analizą rozwiązań dających w rezultacie 2-5 klastrów. Wybór dwóch skupień ograniczał analizę próby badawczej do zmiennej reprezentującej skłonność do stosowania depozytów w walucie GEL. Z kolei analiza skupień dla czterech i pięciu grup powodowała, że niektóre wynikowe klastry były położone blisko siebie i faktycznie nie stanowiły osobnych skupień. Stąd wybór trzech grup do analizy skupień, dzięki czemu uzyskano kompaktowe, możliwie jednorodne, a jednocześnie wzajemnie różne grupy. Liczebność poszczególnych grup wyniosła odpowiednio 53, 43 i 19 osób i została zilustrowana na rysunku 5. Z kolei portfele odpowiadające poszczególnym typom strategii oszczędnościowych przedstawiono w tabeli 2.

Najbardziej liczną strategię reprezentują „Ceniący bezpieczeństwo”. Sklasyfikowanych zostało tu aż 53 młodych Gruzaków, co stanowiło prawie połowę (46%) osób posiadających oszczędności. Typ ten charakteryzuje się nieznaczną dywersyfikacją

Rys. 5. Typy strategii oszczędnościowych młodych Gruzinów zamieszkujących Tbilisi

Zródło: badania własne.

Fig. 5. Types of saving strategies of young Tbilisi Georgians

Source: own research.

portfela oszczędnościowego – jednak swoje oszczędności lokuje głównie w bezpieczne produkty, takie jak gotówka, depozyty bankowe w lokalnej walucie, a także polisy ubezpieczeniowe. Wszyscy reprezentanci tej strategii swoje oszczędności lokują w depozytach bankowych w GEL, zdecydowana większość (44 na 53 osoby) utrzymuje rezerwy gotówkowe, a 22 osoby posiadają polisy ubezpieczeniowe.

Drugim pod względem liczności typem strategii byli „Gotówkowcy”. Reprezentowało go 43 młodych mieszkańców Tbilisi, których portfel był zdominowany przede wszystkim przez gotówkę. Taką formę oszczędzania zadeklarowało 36 osób. Co czwarty reprezentant tej strategii swoje oszczędności lokował także w depozytach bankowych w obcej walucie.

Ostatnią wyodrębnioną strategię – „Dywersyfikujący portfel oszczędnościowy” – reprezentuje zaledwie 17% badanych (19 osób). Grupa ta, choć nieliczna, jest interesująca z punktu widzenia badania, gdyż charakteryzuje się największą różnorodnością składu portfela oszczędnościowego. Reprezentanci tej strategii swoje oszczędności lokują głównie w bankach – zarówno w lokatach krajowych, jak i zagranicznych – inwestując je w nieruchomości, polisy ubezpieczeniowe. Z kolei stosunkowo mały odsetek reprezentantów tego typu przechowuje wolne środki w gotówce (pięć osób).

Jak wynika z przeprowadzonych badań, wśród młodych Gruzinów istotne znaczenie mają strategie oszczędzania charakteryzujące się dużym stopniem bezpieczeństwa, w których portfel oszczędnościowy jest ograniczony głównie do gotówki oraz lokat bankowych; inne produkty mają znaczenie marginalne, a strategia o wysokim stopniu dywersyfikacji jest reprezentowana przez nieliczną grupę młodych Gruzinów.

Tabela 2. Wyznaczniki typów strategii oszczędnościowych młodych mieszkańców Tbilisi
 Table 2. Determinants of saving strategies types of young residents of Tbilisi

Forma oszczędzania Form of saving		Typ strategii – Type of strategy		
		I	II	III
Gotówka Cash	liczba – number	44	36	5
	%	83	84	26
Depozyty bankowe w krajowej walucie (GEL) Bank deposits in national currency (GEL)	liczba – number	53	0	17
	%	100	0	89
Depozyty bankowe w obcej walucie Bank currency deposits	liczba – number	11	12	17
	%	21	28	89
Fundusze emerytalne Pension funds	liczba – number	3	0	2
	%	6	0	11
Akcje Stocks	liczba – number	3	0	1
	%	6	0	5
Nieruchomości Real estate	liczba – number	9	9	13
	%	17	21	68
Dobra materialne inne niż nieruchomości Goods other than real estate	liczba – number	8	2	4
	%	15	5	21
Polisa ubezpieczeniowa Insurance policy	liczba – number	22	5	6
	%	42	12	32
Ogółem Total	liczba – number	53	43	19

Źródło: badania własne.
 Source: own research.

PODSUMOWANIE

Oszczędności są jednym z podstawowych czynników rozwoju gospodarczego, a zachowania finansowe w aspekcie oszczędzania – jednym z najistotniejszych składowych zachowań konsumentów. W pracy analizowano zachowania oszczędnościowe młodych Gruzynów, mieszkańców Tbilisi. W Gruzji, w przeciwieństwie do Polski, oszczędności ma niewielka grupa konsumentów (co trzeci młody mieszkaniec Tbilisi), ale Ci, którym udaje się powstrzymać od bieżącej konsumpcji, mają zwykle oszczędności przewyższające półroczne przychody gospodarstwa domowego. Może to wiązać się dużą otwartością młodych ludzi na edukację i pracę w międzynarodowych koncernach, a także ze zmieniającymi się równolegle zwyczajami – pożyczanie i płacenie za innych nie jest już tak silnie widoczne jak u starszej części społeczeństwa. W celu precyzyjnego wyodrębnienia interesujących grup konsumentów, na podstawie portfela finansowego respon-

dentów wyróżniono trzy typy strategii oszczędnościowych młodych Gruzynów zamieszkujących stolicę: „Ceniących bezpieczeństwo”, „Gotówkowców” oraz „Dywersyfikujących portfel oszczędnościowy”.

LITERATURA

- Act research. 2011. Saving Behavior Assessment Survey in Georgia. Savings Banks Foundation for International Cooperation, Tbilisi.
- Alguacil M., Cuadros A., Orts V., 2004. Does Saving Really Matter for Growth? Mexico (1970-2000). *J. Int. Dev.* 16, 2, 281-290.
- Ang J., 2009. Household saving behaviour in an extended life cycle model: A comparative study of China and India. *J. Dev. Stud.* 45, 8, 1344-1359.
- Bebczuk R.N., 2000. Productivity and saving channels of economic growth as latent variables: An application of confirmatory factor analysis. *Estud. Econ.* 27, 2, 19-33.
- Chikvadze M., 2013. Forward to lumpierization.
- Dirschmid W., Glatzer E., 2004. Determinants of the household saving rate in Austria. *Monet. Policy Econ.* Q4, 25-38.
- Doing business 2011. Maning difference for enterpreneurs. 2011. www.doingbusiness.org [dostęp: 07.2014].
- Friedman M., 1957. A theory of consumption function. Princeton University Press, Priceton.
- Keynes J.M., 1936/1997. The general theory of employment, interest and money. Harcourt, Brace and World, New York.
- Koronacki J., Ćwik J., 2005. Statystyczne systemy uczące się. Wyd. Naukowo-Techniczne, Warszawa.
- Misztal P., 2011. Współzależności między oszczędnościami i wzrostem gospodarczym w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego. *Finansowy Kwartalnik Internetowy „e-Finanse”*, 7, 2.
- Modigliani F., Brumberg R., 1954. Utility Analysis and the Consumption Function: An Interpretation of the Cross-Section Data. W: *Post-Keynesion Economics*. Red. K. Kurihara. Rutgers University Press, New Brunswick, New York, 388-436.
- Seber G.A.F., 1984. *Multivariate Observations*. Wiley, New York.
- Singh T., 2009. Does Domestic Saving Cause Economic Growth? A Time-Series Evidence from India. *J. Policy Model.* 32, 2, 231-253.
- Smyczek S., 2007. Modele zachowań konsumentów na rynku usług finansowych. Wyd. Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice.
- Stanisz A., 2007. Przystępny kurs statystyki z zastosowaniem STATISTICA PL na przykładach z medycyny. T. 3. Analizy wielowymiarowe. StatSoft, Kraków.
- Tushishvili N., 2011. Georgian macroeconomic indicator analysis, based on Frangishvili-Obdaidze model. Dissertation, Georgian Technical University, Tbilisi, 0175, Georgia.
- Wildowicz A., 2006. Determinanty skłonności do oszczędzania w Polsce w latach 1991-2005. W: *Zachowania rynkowe gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w okresie transformacji systemowej w Polsce*. Red. D. Kopycińska. Wyd. Katedry Mikroekonomii Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Wójcik E., 2007. Polskie gospodarstwa domowe na rynku oszczędności. *Bank i Kredyt* 7, 55-66. www.geostat.ge [dostęp: 07.2014].
- Zachowania rynkowe konsumentów i ich determinanty. 2000. Red. E. Kieźel. Wyd. Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice.

TYPES OF SAVING BEHAVIOURS OF YOUNG RESIDENTS OF GEORGIA ON THE EXAMPLE OF TBILISI INHABITANTS

Summary. The aim of this study is to distinguish the types of saving behaviour of young Georgians – residents of the capital Tbilisi. The objective was achieved using primary survey data and cluster analysis. Three types of saving behaviour strategies were distinguished: with cash, valuing safety and diversifying saving portfolio. Research indicates that among young residents of Georgia dominates the type of valuing safety. People belonging to this group place their savings in products with a low degree of risk, such as bank deposits in the national currency, cash and insurance policies.

Key words: saving, saving behaviour, cluster analysis

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 16.10.2014

Do cytowania – For citation: Aniola-Mikołajczak P., Chudzian J., Pataraiia L., 2014. Typy zachowań oszczędnościowych osób młodych w Gruzji na przykładzie mieszkańców Tbilisi. J. Agribus. Rural Dev. 4(34), 5-16.